

*Троцька А.І., Національна
академія внутрішніх справ*

ВИВЧЕННЯ ТЕКСТІВ СТАРОРИМСЬКИХ ПРАВОВИХ ПАМ'ЯТОК ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ

Сучасні тенденції гармонізації та уніфікації європейського права з необхідністю вимагають сьогодні глибокого та серйозного вивчення римського права, зокрема цивільного, оскільки усе цивільне право європейських країн засноване на юридичних конструкціях, які були створені римськими юристами. Сьогодні не достатньо лише вивчати глибоко цивільне право, не знаючи права римського. Ряд термінів і понять, які вкорінилися в юридичній теорії і практиці (наприклад, реституція, віндикація, універсальне і сингулярне наступництво, спадкова трансмісія і низка інших), можуть бути найкраще засвоєними лише в процесі вивчення їх біля самого витoku утворення.

Сьогодні послідовному та уважному вивченню першоджерел римського права у навчальному процесі приділяється недостатньо уваги. Навчальні видання, присвячені римському праву, зазвичай, містять побіжний огляд першоджерел, що, власне, не сприяє глибокому вивченню римського права. Більше того, як правило, згадки та посилання на першоджерела переважно носять схоластичний характер: вирвані із соціокультурного контексту цитати не мають достатнього евристичного потенціалу. Відсутність перекладів античних правових текстів українською мовою збіднює навчальний процес. Ще в ХІХ столітті К. Савінї у своїй праці «Про визнання нашого часу щодо законодавства та

правознавства» зауважував, що римські юристи залишили по собі неоціненну спадщину, в якій зливаються теорія і практика воєдино, їх теорія удосконалюється безпосереднім застосуванням у житті, а практика ушляхетнюється науковими доробками. Підкоряючись цій досконалості римського права, у процесі знайомства з творами давніх юристів ми повинні проникнутися їх духом, щоб засвоїти для себе їх засоби юридичного мислення. Лише йдучи їх слідами, ми можемо почати свою творчу діяльність в тому ж напрямку. Переклад римських правових пам'яток національною мовою розширює коло читачів та сприяє підвищенню правової культури населення. Такі переклади мають власне юридичне, історичне, філологічне, загальнокультурне значення. Проведення масштабних робіт з перекладу латинських текстів викликane тим, що практично усе європейське право у своїх глибинних засадах спирається на римське право. Об'єднання Європи в єдиний правовий простір значною мірою полегшується тим, що юристи європейських країн говорять однією мовою - мовою римського права (майже 80% юридичної лексики у країнах Європи - це поняття і терміни римського права). В українському правовому полі лексика латинського походження досить помітна. Окрім того, Україна сьогодні має говорити з іншими європейськими державами та інституціями однією юридичною мовою, а це передбачає підготовку фахівців у галузі міжнародного, торгівельного і приватного права з більш глибоким знанням основоположних правових засад. Актуальність посилок на «писаний розум» (продумані, логічно вивірені часом положення і постулати римського права) пояснюється тим, що вони є сильним аргументом під час вирішення міжнародних і загальноєвропейських питань.